

VOORKOMEN VAN HET ZUIDERZEEKRABBETJE RHITHROPANOPEUS HARRISII (GOULD, 1841) IN DE WESTERSCHELDE.

5670 P. VAN DAMME*, J. MEES & S. MAEBE*

Het Zuiderzeekrabbetje *Rhithropanopeus harrisii* is oorspronkelijk een bewoner van de Amerikaanse Oostkust. Het is een brakwaterbewoner die voorkomt op een diepte van 0 tot 8 meter (ADEMA, 1990). Deze soort heeft een spectaculaire uitbreiding van haar verspreidingsgebied gekend (zie ADEMA, 1990 voor een gedetailleerd overzicht). Omstreeks 1847 koloniseerde het Zuiderzeekrabbetje Nederland en na 1935 werd het ook in een groot aantal andere Europese landen gevonden. In Nederland was deze soort tot 1961 algemeen in het Delta-gebied. Na 1977 werd ze vooral nog in het brakke Veerse Meer aangetroffen.

In België werden recent enkele belangrijke waarnemingen gedaan: tussen mei 1985 en augustus 1987 werden er in de Westerschelde ter hoogte van Prosperpolder 1 dood exemplaar en 2 schaarpoten gevonden (DUMOULIN & RAPPE, 1986; ADEMA, 1990). Op grond van deze vondsten van het Zuiderzeekrabbetje in de Westerschelde vermoedt ADEMA (1990) dat deze soort al gedurende enkele jaren aanwezig is in de Westerschelde.

Sinds september 1991 worden de vissen en kreeftachtigen die met het koelwater van de kerncentrale van Doel worden opgezogen maandelijks bemonsterd. Op 20 december 1991 tussen 10.20 u (ca. 2 uur na laag tij) en 12.00 u werden er op deze manier 5 levende Zuiderzeekrabbetjes (5 mannetjes) verzameld. De temperatuur van het (thermisch aangerijkte) scheldewater t.h.v. Doel was op het ogenblik van staalname 21° C en de saliniteit was 14‰ (om 11.30 u). Hieronder geven we de carapaxbreedte van de verzamelde exemplaren:

<u>Tijdstip</u>	<u>Carapaxbreedte</u>
10.21 u	25 mm
11.47 u	10 mm
	13 mm
	15 mm
12.00 u	11 mm

Er werden alleen mannelijke exemplaren waargenomen. Gelijkaardige verschuivingen van de sex-ratio in het voordeel van de mannetjes werden bij het Zuiderzeekrabbetje ook al waargenomen door VORTSMAN (1939).

Waarschijnlijk heeft het Zuiderzeekrabbetje zich vanuit Nederland verder verspreid naar de brakwaterzone van de Westerschelde. Het Veerse Meer kent sinds 1977 een stabiele populatie van het Zuiderzeekrabbetje. Daarnaast werd deze soort na 1980 nog occasioneel aangetroffen in het Noordzeekanaal en in het Kanaal door Walcheren (zie ADEMA, 1990).

Uit de maandelijkse staalnames van het epibenthos door de Sectie Mariene Biologie van de Rijksuniversiteit Gent blijkt dat het Zuiderzeekrabbetje geen deel uitmaakt van de epibenthische fauna in de Westerschelde van Vlissingen tot Bath (niet gepubliceerde gegevens R.U. Gent). Tijdens deze staalnames werd echter uitsluitend de diepere zone van de Westerschelde bemonsterd, zodat aanwezigheid van deze soort stroomopwaarts van Doel niet helemaal uitgesloten is. Wellicht is het dankzij de gebruikte staalnametechniek dat nu pas voor het eerst levende exemplaren konden verzameld worden.

Amfipoden, isopoden en mysidaceëen zijn de voornaamste prooi-organismen van het Zuiderzeekrabbetje (TUROBOYSKI, 1973). Volgens MEES & HAMERLYNCK (submitted) is de brakwaterzone van de Westerschelde gekarakteriseerd door hoge prooidensiteiten, wat dit gebied tot een geschikt habitat maakt voor deze soort. Verdere bemonstering van de fauna t.h.v. Doel zal ons toelaten de biologie van het Zuiderzeekrabbetje in de Westerschelde gedetailleerd te bestuderen.

Summary.

Five male specimens of the White-fingered Mud Crab *Rhithropanopeus harrisii* were collected from the intake screens of the nuclear power station at Doel on December 20th, 1991. These are the first living specimens of this species recorded in the Western-scheldt.

Literatuur.

- ADEMA, J.P.H.M., 1990. De krabben van Nederland en België (Crustacea, Decapoda, Brachyura). - Leiden: Nationaal Natuurhistorisch Museum. xi, 244 p.
- DUMOULIN, E. & G. RAPPE, 1986. Het Zuiderzeekrabbetje, Rhithropanopeus harrisi GOULD, 1841, nu ook in België ? - De Strandvlo, 5(4): 139-142.
- MEES, J. & O. HAMERLYNCK, (s.a.). Spatial community structure of the permanent hyperbenthos of the Schelde-estuary and the adjacent coastal waters. (niet gepubliceerd)
- TUROBOYSKI, K., 1973. Biology and ecology of the crab Rhithropanopeus harrisi ssp. tridentatus. - Marine Biology, 32: 303-315.
- VORTSMAN, A.G., 1939. Biologische Notizen betreffs der Zuiderzee Krabe Pilumnopus tridentatus (MAITLAND) syn. Heteropanope tridentata (MAITLAND). - Bijdragen tot de Dierkunde, 27: 369-391.

*Katholieke Universiteit Leuven
Laboratorium voor Ecologie
Naamsestraat, 59
3000 Leuven

Rijksuniversiteit Gent
Instituut voor Zoölogie, Sectie Mariene Biologie
K. Ledeganckstraat, 53
9000 Gent